

Экологиялық бағалауды ұйымдастыру және өткізу жөніндегі нұсқаулықты бекіту туралы

Қазақстан Республикасы Экология, геология және табиғи ресурстар министрінің 2021 жылғы 30 шілдедегі № 280 бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2021 жылғы 3 тамызда № 23809 болып тіркелді.

Қазақстан Республикасының 2021 жылғы 2 қаңтардағы Экология кодексінің 48-бабының 3-тармағына сәйкес БҰЙЫРАМЫН:

1. Экологиялық бағалауды ұйымдастыру және өткізу жөніндегі нұсқаулық бекітілсін.

2. Қазақстан Республикасы Экология, геология және табиғи ресурстар министрлігінің Экологиялық саясат және тұрақты даму департаменті заңнамада белгіленген тәртіппен:

1) осы бұйрықтың Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркелуін;

2) осы бұйрықтың Қазақстан Республикасы Экология, геология және табиғи ресурстар министрлігінің интернет-ресурсында орналастырылуын;

3) осы бұйрық Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркелгеннен кейін он жұмыс күні ішінде осы тармақтың 1), 2) тармақшаларында көзделген іс-шаралардың орындалуы туралы мәліметтердің Қазақстан Республикасы Экология, геология және табиғи ресурстар министрлігінің Заң қызметі департаментіне ұсынылуын қамтамасыз етсін.

3. Осы бұйрыққа қосымшаға сәйкес Қазақстан Республикасы Қоршаған ортаны қорғау министрінің, Қазақстан Республикасы Қоршаған ортаны қорғау министрінің міндетін атқарушының және Қазақстан Республикасы Энергетика министрінің кейбір бұйрықтарының күші жойылды деп танылсын.

4. Осы бұйрықтың орындалуын бақылау жетекшілік ететін Қазақстан Республикасының Экология, геология және табиғи ресурстар вице-министріне жүктелсін.

5. Осы бұйрық алғашқы ресми жарияланған күнінен бастап қолданысқа енгізіледі және 2021 жылғы 1 шілдеден бастап туындаған құқықтық қатынастарға қолданылады.

Қазақстан Республикасының
Экология, геология және
табиғи ресурстар министрі

М. Мирзагалиев

"КЕЛІСІЛДІ"

Қазақстан Республикасы

Ұлттық экономика министрлігі

"КЕЛІСІЛДІ"

Қазақстан Республикасы

Қаржы министрлігі

"КЕЛІСІЛДІ"

Қазақстан Республикасы

Ауыл шаруашылығы министрлігі

"КЕЛІСІЛДІ"

Қазақстан Республикасы

Энергетика министрлігі

"КЕЛІСІЛДІ"

Қазақстан Республикасы

Цифрлық даму, инновациялар және

аэроғарыш өнеркәсібі министрлігі

"КЕЛІСІЛДІ"

Қазақстан Республикасы

Индустрия және инфрақұрылымдық

даму министрлігі

"КЕЛІСІЛДІ"

Қазақстан Республикасы

Ақпарат және коммуникациялар

министрлігі

"КЕЛІСІЛДІ"

Қазақстан Республикасы

Денсаулық сақтау министрлігі

Қазақстан Республикасының
Экология, геология және табиғи
ресурстар министрінің
2021 жылғы 30 шілдедегі
№ 280 Бекітілген

Экологиялық бағалауды ұйымдастыру және өткізу жөніндегі нұсқаулық

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Осы Экологиялық бағалауды ұйымдастыру және өткізу жөніндегі нұсқаулық (бұдан әрі – Нұсқаулық) Қазақстан Республикасының 2021 жылғы 2 қаңтардағы Экология кодексінің (бұдан әрі – Кодекс) 48-бабының 3-тармағына сәйкес әзірленді және экологиялық бағалауды ұйымдастыру және өткізу тәртібін айқындайды.

2. Нұсқаулықта мынадай терминдер мен анықтамалар қолданылады:

1) экологиялық бағалау – көзделіп отырған және жүзеге асырылатын қызметті немесе әзірленетін құжатты іске асырудың қоршаған ортаға ықтимал тікелей және

жанама елеулі әсерлерін анықтау, зерделеу, сипаттау және бағалау процесі. Экологиялық бағалаудың түрлері стратегиялық экологиялық бағалау, қоршаған ортаға әсерді бағалау, трансшекаралық әсерлерді бағалау және оңайлатылған тәртіп бойынша экологиялық бағалау болып табылады;

2) стратегиялық экологиялық бағалау – Кодекстің 52-бабының 3-тармағында санамаланған салаларда мемлекеттік бағдарламаларды, аумақтарды дамыту бағдарламаларын және елді мекендердің бас жоспарларын іске асырудың қоршаған ортаға ықтимал елеулі әсерлерін тиісті зерттеулер негізінде анықтау, зерделеу, сипаттау және бағалау процесі (бұдан әрі –құжаттар), оған Кодекстің 53-бабында көзделген сатылар кіреді;

3) қоршаған ортаға әсерді бағалау – Кодекстің 67-бабында көзделген сатыларды қамтитын, көзделіп отырған қызметті іске асыру кезінде қоршаған ортаға ықтимал елеулі әсерлерді тиісті зерттеулер негізінде анықтау, зерделеу, сипаттау және бағалау процесі;

4) трансшекаралық әсерді бағалау – бір мемлекеттің (қозғалатын тараптың) юрисдикциясындағы ауданда жоспарды, бағдарламаны немесе көзделіп отырған қызметті іске асырумен байланысты және нақты түрде басқа мемлекеттің (шыққан тараптың) юрисдикциясында орналасқан дереккөзден ықтимал елеулі теріс әсерлерді тиісті зерттеулер негізінде анықтау, зерделеу, сипаттау және бағалау процесі;

5) оңайлатылған тәртіп бойынша экологиялық бағалау – Кодекске сәйкес көзделіп отырған және жүзеге асырылатын, қоршаған ортаға әсерді міндетті бағалауға жатпайтын қызмет үшін, I және II санаттағы объектілер үшін эмиссиялар нормативтерінің жобаларын әзірлеу кезінде, сондай-ақ көзделіп отырған қызмет бойынша жобалау құжаттамасының құрамында "Қоршаған ортаны қорғау" бөлімін әзірлеу кезінде және қоршаған ортаға әсер ету туралы декларацияны дайындау кезінде жүргізілетін экологиялық бағалау түрі.

2-тарау. Экологиялық бағалауды ұйымдастыру

3. Экологиялық бағалауды ұйымдастыру көзделіп отырған және жүзеге асырылатын қызметті немесе әзірленетін құжатты іске асырудың қоршаған ортаға ықтимал тікелей және жанама елеулі әсерлерін (бұдан әрі – елеулі әсерлер) анықтау, зерделеу, сипаттау және бағалау процесін ұйымдастыруды қамтиды.

4. Стратегиялық экологиялық бағалау барысында құжаттың қоршаған ортаға ықтимал елеулі әсерлерін анықтау процесін ұйымдастыру үшін әзірлеуші мемлекеттік орган:

1) Осы Нұсқаулықтың 6-тармағына сәйкес Кодекстің 52-бабы 3-тармағының күші қолданылатын құжаттарға қатысты стратегиялық экологиялық бағалау жөніндегі есептің қамту саласын айқындау рәсіміне (бұдан әрі – қамту саласын айқындау) бастамашылық жасайды;

2) Кодекстің 55 – бабының 6-тармағына сәйкес Кодекстің 52-бабының 4 және 5-тармақтарының күші қолданылатын құжаттың әсерін скринингтеу (бұдан әрі – скрининг) рәсіміне бастамашылық жасайды;

3) осы Нұсқаулықтың 6-тармағына сәйкес стратегиялық экологиялық бағалау жүргізу скринингінің нәтижелері бойынша қажетті деп танылған жағдайда Кодекстің 4 және 5-тармақтарының күші қолданылатын құжаттарды стратегиялық экологиялық бағалау жөніндегі есептің қамту саласын айқындау рәсіміне бастамашылық жасайды.

5. Скрининг барысында қоршаған ортаны қорғау саласындағы уәкілетті орган:

1) әзірлеуші мемлекеттік орган Кодекстің 55-бабының 6-тармағында көзделген құжаттарды өзінің ресми интернет-ресурсында жариялаған күннен кейінгі он жұмыс күні ішінде жұртшылық пен мүдделі мемлекеттік органдардың ескертулері мен ұсыныстарын қабылдайды;

2) келіп түскен ескертулер мен ұсыныстар мүдделі мемлекеттік органдармен екі жұмыс күні ішінде консультациялар хаттамасын қамтиды. әзірлеуші мемлекеттік орган Кодекстің 55-бабының 6-тармағында көзделген құжаттарды өзінің ресми интернет-ресурсында жариялаған күннен кейінгі он жұмыс күні ішінде жұртшылық пен мүдделі мемлекеттік органдардың ескертулері мен ұсыныстарын қабылдайды;

6. Құжаттарды стратегиялық экологиялық бағалау жөніндегі есептің қамту саласын айқындау мыналарды қамтиды:

1) әзірлеуші мемлекеттік органның қоршаған ортаны қорғау саласындағы уәкілетті органға Кодекстің 55-бабының 6-тармағында көзделген құжаттарды ұсынуы;

2) Қоршаған ортаны қорғау саласындағы уәкілетті орган Кодекстің 55-бабының 6-тармағында көрсетілген құжаттарды алғаннан кейін екі жұмыс күні ішінде:

қоршаған ортаны қорғау саласындағы уәкілетті органның көрсетілген құжаттарды өзінің ресми интернет-ресурсында орналастыруы және бұл туралы барлық мүдделі мемлекеттік органдарға хабарлауы;

әзірлеуші мемлекеттік органның көрсетілген құжаттарды өзінің ресми интернет-ресурсында орналастыруы және мүдделі жұртшылықты Кодекстің 60-бабының 5-тармағында көзделген тәсілдерге сәйкес ескертулер мен ұсыныстар жинау туралы хабардар етуі;

3) Кодекстің 55-бабының 6-тармағында көзделген құжаттар әзірлеуші мемлекеттік органның ресми интернет-ресурсында жарияланған күннен кейін он бес жұмыс күні ішінде қоршаған ортаны қорғау саласындағы уәкілетті орган жұртшылықтан, мүдделі мемлекеттік органдардан ескертулер мен ұсыныстар немесе олардың болмауы туралы хаттар қабылдайды;

4) екі жұмыс күні ішінде мүдделі мемлекеттік органдармен көрсетілген мерзімде келіп түскен олардың барлық ескертулері мен ұсыныстарын көрсететін консультациялар хаттамасын жасауды қамтиды;

5) қоршаған ортаны қорғау саласындағы уәкілетті орган Кодекстің 55-бабының 6-тармағында көрсетілген құжаттарды алған күннен бастап жиырма бес жұмыс күні ішінде жүзеге асырады:

қоршаған ортаны қорғау саласындағы уәкілетті органның қамту саласын айқындау туралы қорытынды шығаруы және оны әзірлеуші мемлекеттік органға беруі;

қоршаған ортаны қорғау саласындағы уәкілетті органның қамту саласын айқындау туралы қорытындының көшірмесін өзінің интернет-ресурсында орналастыруы;

9) әзірлеуші мемлекеттік орган қамту саласын айқындау туралы қорытындыны алғаннан кейін екі жұмыс күні ішінде – әзірлеуші мемлекеттік органның оның көшірмесін өзінің ресми интернет – ресурсында орналастыруы және оның көшірмесін мемлекеттік экологиялық ақпарат қорына жіберуі.

7. Скрининг және қамту саласын айқындау барысында Кодекстің 60-бабы 5-тармағының 3) тармақшасында көзделген жұртшылықты хабардар ету тәсілін қолдану кезінде әзірлеуші мемлекеттік орган жеке тұлғалар болып табылатын мүдделі жұртшылық өкілдері тұратын аумақтарда таратылатын және заңды тұлғалар болып табылатын мүдделі жұртшылық өкілдері болатын мерзімді баспасөз басылымын, телеарнаны немесе радиоарнаны таңдайды.

8. Жеке немесе заңды тұлға мынадай критерийлердің біреуіне немесе бірнешеуіне сәйкес келген кезде мүдделі жұртшылыққа жатады:

1) жеке тұлғалардың тұратын және (немесе) болатын (оның ішінде жұмыс кезеңінде), заңды тұлғалардың қозғалатын аумақта болуы;

2) жеке немесе заңды тұлғаның қозғалатын аумақта қызметті жүзеге асыруы;

3) қозғалатын аумақта жеке немесе заңды тұлғаға тиесілі мүліктің не жеке немесе заңды тұлға пайдаланатын табиғи ресурстардың болуы;

4) құжатты іске асыру немесе көзделіп отырған қызметті жүзеге асыру салдарынан қоршаған ортаға және халық денсаулығына ықтимал әсер ету нәтижесінде жеке немесе заңды тұлғаның мүдделеріне қазіргі немесе ықтимал әсер ету болып табылады;

5) жеке немесе заңды тұлғаның экологиялық бағалауға қатысуға мүдделілігінің болуы;

б) коммерциялық емес ұйымның жарғысында қоршаған ортаны тұтастай немесе оның жекелеген элементтерін қорғауға жәрдемдесу мақсаттарының болуы негіз болып табылады.

9. Қоршаған ортаға құжаттың елеулі әсерін зерделеу мен сипаттауды ұйымдастыру үшін әзірлеуші мемлекеттік орган стратегиялық экологиялық бағалау жөніндегі есепті дербес дайындауды қамтамасыз етеді немесе Қазақстан Республикасының мемлекеттік сатып алу туралы заңнамасына сәйкес сыртқы сарапшыларды тартады.

10. Құжаттың қоршаған ортаға елеулі әсерін бағалауды ұйымдастыру үшін әзірлеуші мемлекеттік орган:

1) Кодекстің 57-бабының 6-тармағына сәйкес қоршаған ортаны қорғау саласындағы уәкілетті органға оның сапасын бағалау үшін стратегиялық экологиялық бағалау жөніндегі есепті ұсынады;

2) стратегиялық экологиялық бағалау жөніндегі есеп қанағаттанарлық деп танылғаннан кейін құжаттың жобасын қоғамдық тыңдауларға шығарады;

3) құжаттың қоршаған ортаға елеулі әсеріне мониторинг жүргізуді ұйымдастырады.

11. Қоршаған ортаға әсерді бағалау барысында көзделіп отырған қызметтің қоршаған ортаға ықтимал елеулі әсерлерін анықтау процесін ұйымдастыру үшін көзделіп отырған қызметтің бастамашысы қоршаған ортаны қорғау саласындағы уәкілетті органға осы Нұсқаулыққа 1-қосымшада белгіленген нысан бойынша көзделіп отырған қызмет туралы өтініш береді.

Ескерту. 11-тармақ жаңа редакцияда - ҚР Экология, геология және табиғи ресурстар министрінің 26.10.2021 № 424 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

12. Көзделіп отырған қызметті іске асырудың қоршаған ортаға ықтимал елеулі әсерін зерделеу және сипаттау процесін ұйымдастыру үшін көзделіп отырған қызметтің бастамашысы қоршаған ортаны қорғау саласындағы жұмыстарды орындауға және қызметтер көрсетуге лицензиясы бар жеке немесе заңды тұлғаны ықтимал әсерлер туралы есепті дайындауға тартады.

13. Көзделіп отырған қызметтің қоршаған ортаға ықтимал елеулі әсерін бағалауды ұйымдастыру үшін:

1) көзделіп отырған қызметтің бастамашысы Кодекстің 72-бабының 6-8-тармақтарына сәйкес қоршаған ортаны қорғау саласындағы уәкілетті органға ықтимал әсерлер туралы есептің жобасын ұсынады;

2) белгіленіп отырған қызметтің бастамашысы Кодекстің 73-бабының 4-тармағына сәйкес қоғамдық тыңдаулар өткізу туралы хабарландыру таратады;

3) Кодекстің 73-бабының 19-тармағында көзделген жағдайда қоршаған ортаны қорғау саласындағы уәкілетті орган сараптама комиссиясын құрады;

4) Қоршаған ортаны қорғау саласындағы уәкілетті орган кодекстің 76-бабына сәйкес ҚОӘБ нәтижелері бойынша қорытынды шығарады;

5) белгіленіп отырған қызметтің бастамашысы Кодекстің 78-бабына сәйкес жобадан кейінгі талдау жүргізуді ұйымдастырады.

14. Қоршаған ортаға ықтимал елеулі трансшекаралық әсерлерді анықтау процесін ұйымдастыру үшін:

1) әзірлеуші мемлекеттік орган құжатты іске асыру кезінде қоршаған ортаға ықтимал трансшекаралық әсерлердің ықтималдығын, сипаты мен ауқымын бағалау үшін қажетті ақпаратты құжаттың әсеріне скрининг жүргізу туралы өтініш берілгенге дейін немесе егер құжат скринингке жатпайтын болса, стратегиялық экологиялық бағалау жөніндегі есептің қамту саласын айқындау кезеңінде жинауды бастайды

2) белгіленіп отырған қызметтің бастамашысы бағалау нәтижелері бойынша шешім беру туралы өтініш берілгенге дейін белгіленіп отырған қызметтің қоршаған ортаға ықтимал елеулі теріс трансшекаралық әсерлері туралы ақпарат жинауды бастайды;

3) қоршаған ортаны қорғау саласындағы уәкілетті орган Кодекстің 80-бабы 1-тармағының 1) және 2) тармақшаларында санамаланған негіздер анықталған кезде Кодекстің 81-бабына сәйкес трансшекаралық әсерлерді бағалауға бастамашылық жасайды.

15. Қоршаған ортаға ықтимал елеулі трансшекаралық әсерді зерделеу және сипаттау процесін ұйымдастыру үшін қоршаған ортаны қорғау саласындағы уәкілетті орган бастапқы консультациялар барысында келісілген тәртіп пен шарттарға сәйкес қозғалатын тараптармен консультациялар өткізуді ұйымдастырады.

16. Қоршаған ортаға ықтимал елеулі трансшекаралық әсерлерді бағалау процесін ұйымдастыру үшін:

1) Қазақстан Республикасы және қозғалатын тараптар Қазақстан Республикасының жұртшылығымен қатар қозғалатын тараптар жұртшылығының стратегиялық экологиялық бағалауға немесе қоршаған ортаға әсерді бағалауға қатысуының тәртібі мен шарттарын келіседі;

2) қоршаған ортаны қорғау саласындағы уәкілетті орган қозғалатын тараптарға Кодекстің 82-бабының 7 және 8-тармақтарында көзделген ақпарат пен құжаттарды Кодекстің 82-бабының 9-тармағына сәйкес ұсынады.

17. Оңайлатылған тәртіп бойынша экологиялық бағалау кезінде қоршаған ортаға ықтимал елеулі әсерлерді анықтау процесін ұйымдастыру үшін белгіленіп отырған немесе жүзеге асырылып жатқан қызметтің бастамашысы I және II санаттағы объектілер үшін эмиссиялар нормативтерінің жобаларын немесе белгіленіп отырған қызмет бойынша жобалау құжаттамасының құрамында "Қоршаған ортаны қорғау" бөлімін әзірлеуге бастамашылық жасайды.

18. Оңайлатылған тәртіп бойынша экологиялық бағалау кезінде қоршаған ортаға ықтимал елеулі әсерлерді зерделеу мен бағалау процесін ұйымдастыру үшін көзделіп отырған немесе жүзеге асырылатын қызметтің бастамашысы I және II санаттағы объектілер үшін эмиссиялар нормативтерінің жобаларын немесе "Қоршаған ортаны қорғау" бөлімін әзірлеу кезінде жүргізілуге жататын зерттеулердің түрлері мен көлемдерін белгіленіп отырған қызмет жөніндегі жобалау құжаттамасының құрамында айқындайды.

19. Оңайлатылған тәртіп бойынша экологиялық бағалау кезінде қоршаған ортаға ықтимал елеулі әсерлерді бағалау процесін ұйымдастыру үшін белгіленіп отырған немесе жүзеге асырып отырған қызметтің бастамашысы I және II санаттағы объектілер үшін эмиссиялар нормативтерінің жобаларын және белгіленіп отырған қызмет бойынша жобалау құжаттамасының құрамында "Қоршаған ортаны қорғау" бөлімін дайындауды және бекітуді қамтамасыз етеді.

3-тарау. Экологиялық бағалауды жүргізу

20. Экологиялық бағалауды жүргізу көзделіп отырған және жүзеге асырылатын қызметті немесе әзірленіп жатқан құжатты іске асырудың қоршаған ортаға ықтимал тікелей және жанама елеулі әсерлерін анықтауды, зерделеуді, сипаттауды және бағалауды қамтиды.

21. Стратегиялық экологиялық бағалау процесінде құжаттың қоршаған ортаға ықтимал елеулі әсерін анықтау мыналарды қамтиды:

- 1) құжаттың қоршаған ортаға ықтимал әсері туралы ақпаратты бастапқы жинау;
- 2) елеулі болуы мүмкін әсерлерді алдын ала бөліп көрсету;
- 3) алынған ақпаратты Кодекстің 55-бабының 6-тармағында көрсетілген құжаттарға енгізу.

22. Стратегиялық экологиялық бағалау процесінде құжаттың қоршаған ортаға ықтимал елеулі әсерін зерделеу және сипаттау мыналарды қамтиды:

- 1) қамту саласын айқындау туралы қорытындыға сәйкес қоршаған ортаға құжатты іске асырудың ықтимал елеулі әсерлеріне зерттеулер жүргізу;
- 2) Кодекстің 57-бабының 1-5-тармақтарына сәйкес стратегиялық экологиялық бағалау жөніндегі есепті дайындау.

23. Стратегиялық экологиялық бағалау процесінде құжаттың қоршаған ортаға ықтимал елеулі әсерін бағалау мыналарды қамтиды:

- 1) Кодекстің 57-бабының 10-тармағына сәйкес стратегиялық экологиялық бағалау жөніндегі есептің сапасын бағалау;
- 2) қоғамдық тыңдаулардың және(немесе) сараптамалық комиссия отырысының нәтижелері бойынша стратегиялық экологиялық бағалау жөніндегі есепті пысықтау;
- 3) құжатты бекіту кезінде стратегиялық экологиялық бағалау жөніндегі есептің тұжырымдарын есепке алу;
- 4) құжаттың қоршаған ортаға елеулі әсеріне мониторинг жүргізу.

24. Қоршаған ортаға әсер етуді бағалау шеңберінде көзделіп отырған қызметтің ықтимал елеулі әсерін анықтау бастапқы ақпаратты жинауды, көзделіп отырған қызметтің қоршаған ортаға ықтимал әсерін бөліп көрсетуді және әсер етудің маңыздылығын алдын ала бағалауды, алынған ақпаратты көзделіп отырған қызмет туралы мәлімдемеге енгізуді қамтиды.

25. Көзделіп отырған қызметтің қоршаған ортаға әсерін бағалау:

- 1) 1) Каспий теңізінде (оның ішінде қорық аймағында), ерекше қорғалатын табиғи аумақтарда, олардың күзет аймақтарында, сауықтыру, рекреациялық және тарихи-мәдени мақсаттағы жерлерде; сирек кездесетін және Құрып кету қаупі төнген жануарлар мен өсімдіктер түрлерінің табиғи ареалдары шегінде; ерекше қорғалатын табиғи аумақтар жүйесімен байланысты экологиялық желі элементтері орналастырылған учаскелерде; табиғи ортаның компоненттеріне экологиялық залал

келтірілген аумақта (акваторияда); табиғи ортаның тарихи ластануы анықталған аумақта (акваторияда) жүзеге асырылады; елді мекеннің немесе оның қала маңындағы аймағының шегінде; төтенше экологиялық жағдайы бар аумақта немесе экологиялық зілзала аймағында;

2) осы тармақтың 1) тармақшасында көрсетілген жердің, ареалдардың, объектілердің жай-күйіне жанама әсер етеді;

3) жер бедерінің өзгеруіне, сарқылуға, шөлейттенуге, су және жел эрозиясына, селдерге, су басуға, батпақтануға, қайталама сортаңдануға, құрғауға, тығыздалуға, топырақтың басқа да бұзылу процестеріне әкеп соғады, су объектілерінің жай-күйіне әсер етеді;

4) орман пайдалануды, ормансыз өсімдіктерді пайдалануды, арнайы су пайдалануды, жануарлар дүниесін пайдалануды, қайта жаңартылмайтын немесе тапшы, оның ішінде қаралатын аумақ үшін тапшы табиғи ресурстарды пайдалануды қамтиды;

5) адам денсаулығына, қоршаған ортаға зиян келтіруге немесе қоршаған орта немесе адам денсаулығы үшін нақты немесе болжамды тәуекелдерді бағалау қажеттілігін туындатуға қабілетті заттарды немесе материалдарды өндірумен, пайдаланумен, сақтаумен, тасымалдаумен немесе өңдеумен байланысты болуы мүмкін;

6) өндірістің және (немесе) тұтынудың қауіпті қалдықтарының түзілуіне әкеп соғады;

7) атмосфераға ластаушы (оның ішінде уытты, улы немесе өзге де қауіпті) заттардың экологиялық нормативтерді немесе атмосфералық ауа сапасының нысаналы көрсеткіштерін бұзуға, ал олар бекітілгенге дейін гигиеналық нормативтерді бұзуға әкеп соғуы мүмкін шығарындыларын жүзеге асырады;

8) табиғи ортаға физикалық әсер ету көзі болып табылады: шу, діріл, иондаушы сәулелену, электромагниттік өрістердің кернеуі, жарық немесе жылу энергиясы, табиғи орта компоненттеріне өзге де физикалық әсер ету;

9) оларға ластаушы заттардың түсуі нәтижесінде жердің немесе су объектілерінің (жер үсті және жер асты) ластану тәуекелдерін тудырады;

10) қоршаған ортаға және адам денсаулығына әсер етуі мүмкін авариялар мен инциденттердің туындауына әкеп соғады;

11) дәстүрлі халық кәсіпшілігін қоса алғанда, демографиялық ахуалдың, еңбек нарығының, халықтың өмір сүру жағдайлары мен оның қызметінің экологиялық жағынан негізделген өзгерістеріне әкеп соғады;

12) қоршаған ортаға әсер етуге қабілетті басқа да объектілерді (құбырларды, жолдарды, байланыс желілерін, өзге де объектілерді) салуға немесе жайластыруға алып келеді;

13) осы аумақта жүзеге асырылатын немесе жоспарланатын өзге де қызметпен бірге қоршаған ортаға әлеуетті кумулятивтік әсер етеді;

14) ерекше қорғалатын табиғи аумақтардан, сауықтыру, рекреациялық және тарихи-мәдени мақсаттағы жерден тыс орналасқан және ерекше қорғалатын табиғи аумақтармен байланысты экологиялық желіге жатқызылмаған ерекше экологиялық, ғылыми, тарихи-мәдени, эстетикалық немесе рекреациялық маңызы бар объектілерге және тарихи-мәдени мұра объектілеріне ықпал етеді;

15) табиғи ортаның жай-күйі үшін маңызды немесе олардың басқа компоненттермен экологиялық өзара байланысы салдарынан әсерлерге сезімтал компоненттеріне әсер етеді (мысалы, сулы-батпақты алқаптар, су ағындары немесе басқа су объектілері, таулар, ормандар);

16) өсімдіктердің немесе жануарлардың қорғалатын, бағалы немесе әсерге сезімтал түрлері пайдаланатын (иеленетін) орындарға (атап айтқанда, өсу, көбею, мекендеу, ұя салу, жемшөп өндіру, демалу, қыстау, шоғырлану, қоныс аудару орындарына) әсер етеді;

17) адамдар демалыс орындарына немесе өзге де орындарға бару үшін пайдаланатын маршруттарға немесе объектілерге әсер етеді;

18) кептелістердің туындау тәуекелдеріне ұшырайтын немесе экологиялық проблемалар туғызатын көлік маршруттарына әсер етеді;

19) тарихи немесе мәдени құндылығы бар аумақтарға немесе объектілерге (белгіленген тәртіппен тарихи-мәдени мұра объектілері деп танылмаған объектілерді қоса алғанда) әсер етеді;

20) игерілмеген аумақта жүзеге асырылады және құрылыс салынбаған (пайдаланылмайтын) жерлерде құрылыс салуға (пайдалануға) әкеп соғады;

21) жер учаскелеріне немесе басқа адамдардың жылжымайтын мүлкіне әсер етеді;

22) елді немесе құрылыс салынған аумақтарға әсер етеді;

23) әсер етуге сезімтал объектілерге (мысалы, ауруханалар, мектептер, ғибадат объектілері, халыққа қолжетімді объектілер) әсер етеді;

24) бағалы, жоғары сапалы немесе шектеулі табиғи ресурстары бар аумақтарға (мысалы, жерасты сулары, жерүсті су объектілері, ормандар, учаскелер, ауыл шаруашылығы алқаптары, балық шаруашылығы су айдындары, туризм үшін жарамды орындар, пайдалы қазбалар) әсер етеді;

25) қоршаған орта сапасының экологиялық нормативтерін бұзуға әкеп соққан, нормативтен тыс ластануға немесе өзге де теріс әсерлерге ұшыраған экологиялық нұқсаннан зардап шеккен учаскелерге әсер етеді;

26) жер сілкіністерінің, топырақтың шөгуінің, көшкіндердің, эрозиялардың, су тасқындарының, сондай-ақ төтенше немесе қолайсыз климаттық жағдайлардың (мысалы, температуралық инверсиялардың, тұмандардың, қатты желдің) әсерінен экологиялық проблемаларды туындатады немесе күшейтеді.;

27) көзделіп отырған қызметтің қоршаған ортаға әсер етуіне байланысты және зерделеуді талап ететін факторлар жатады.

26. Көзделіп отырған қызметтің қоршаған ортаға әсерінің елеулі болуын бағалау мақсатында көзделіп отырған қызмет туралы өтінішті дайындау кезінде көзделіп отырған қызметтің бастамашысы, сондай-ақ қоршаған ортаны қорғау саласындағы уәкілетті орган көзделіп отырған қызметтің әсеріне скрининг жүргізу және қамту саласын айқындау кезінде осы Нұсқаулықтың 25-тармағын басшылыққа ала отырып, көзделіп отырған қызметтің қоршаған ортаға ықтимал әсерін анықтайды.

Егер осы Нұсқаулықтың 25-тармағында көрсетілген ықпал ету мүмкін деп танылса, көзделіп отырған қызметтің бастамашысы немесе қоршаған ортаны қорғау саласындағы уәкілетті орган тиісінше көзделіп отырған қызмет туралы өтініште, скрининг нәтижелері туралы қорытындыда немесе қамту саласын айқындау туралы қорытындыда ықтимал әсердің қысқаша сипаттамасын көрсетеді.

Осы Нұсқаулықтың 25-тармағында көрсетілген әсер ету кезінде мүмкін емес деп танылса, көзделіп отырған қызметтің бастамашысы немесе қоршаған ортаны қорғау саласындағы уәкілетті орган тиісінше көзделіп отырған қызмет туралы өтініште, скрининг нәтижелері туралы қорытындыда немесе қамту саласын айқындау туралы қорытындыда мұндай әсердің болмау себебін көрсетеді.

27. Қоршаған ортаға әрбір анықталған ықтимал әсер ету бойынша оның мәніне бағалау жүргізіледі.

28. Жиынтықта мынадай шарттарды сақтау жағдайларын қоспағанда, қоршаған ортаға әсер ету барлық жағдайларда елеулі деп танылады:

1) қоршаған ортаға оның ықтималдығына, жиілігіне, ұзақтығына, жұмыстарды орындау мерзімдеріне, кеңістікте қамтылуына, оны жүзеге асыру орнына, кумулятивтік сипатына және басқа да параметрлеріне байланысты, сондай-ақ көзделіп отырған қызмет туралы өтініште көрсетілген осындай әсердің алдын алу, оны болғызбау және азайту жөніндегі және (немесе) оның салдарларын жою жөніндегі шараларды ескере отырып әсер етуі:

тапшы және бірегей табиғи ресурстарды қоса алғанда, экологиялық жүйелердің тозуына, табиғи ресурстардың сарқылуына әкеп соқпайды;

қоршаған орта сапасының экологиялық нормативтерін бұзуға әкеп соқпайды;

мыналарды: адамдардың денсаулығына әсер ететін қоршаған ортаның жай-күйін; демалыс, туризм орындарына, ғибадат үйлері мен өзге де объектілерге баруды; табиғи ресурстарды дайындауды, көлік және басқа да объектілерді пайдалануды; халықтың ауыл шаруашылығы қызметін, халық кәсіпшілігін немесе өзге де қызметті жүзеге асыруын қоса алғанда, адамдардың тұру жағдайлары мен олардың қызметінің нашарлауына әкеп соқпайды;

осы Нұсқаулықтың 25-тармағының 1) тармақшасында көрсетілген аумақтар мен объектілер жай-күйінің нашарлауына әкеп соқпайды;

қоршаған ортаға теріс трансшекаралық әсер етпейді;

Кодекстің 241-бабының 3-тармағында көзделген салдарларға алып келмейді.

29. Егер Кодекске 1-қосымшаның 2-бөлімінде көзделген көзделіп отырған қызмет, көрсетілген бөлімнің 10.31-тармағында көрсетілген қызмет түрлерінен басқа жоспарланса, қоршаған ортаға әсерді бағалау міндетті деп танылады:

- 1) Каспий теңізінде (оның ішінде қорық аймағында);
- 2) ерекше қорғалатын табиғи аумақтарда (оның ішінде Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген қызметті жүзеге асыру үшін ерекше қорғалатын табиғи аумақтардың жерін босалқы жерге ауыстыруға жол берілетін жағдайларда) немесе олардың күзетілетін аймақтарында;
- 3) сауықтыру, рекреациялық немесе тарихи-мәдени мақсаттағы жерлерде;
- 4) өсімдіктердің немесе жануарлардың сирек кездесетін немесе құрып кету қаупі төнген түрлерінің табиғи ареалдары шегінде (оның ішінде өсу, мекендеу, көбею, өріс аудару, жемшөп өндіру, шоғырлану орындары);
- 5) ерекше қорғалатын табиғи аумақтар жүйесімен байланысты экологиялық желі элементтері орналасқан учаскелерде;
- 6) табиғи ортаның компоненттеріне экологиялық залал келтірілген аумақта (акваторияда);
- 7) тарихи ластанулар анықталған аумақта (акваторияда);
- 8) елді мекеннің немесе оның қала маңы аймағының шегінде;
- 9) төтенше экологиялық жағдайы бар аумақта немесе экологиялық зілзала аймағында;
- 10) ядролық қару мен әскери полигондар сынақтары жүргізілген аумақта жүргізіледі.

30. Осы Нұсқаулықтың 29-тармағында көрсетілмеген қызмет түрлері (оның ішінде, егер көзделген қызмет 10.31-тармаққа жататын болса және Кодекске 1-қосымшаның 2-бөлімінің басқа тармақтарына жатпайтын болса), Егер қоршаған ортаға бір немесе бірнеше әсер ету елеулі деп танылса, не егер қоршаған ортаға бір немесе бірнеше әсер ету бойынша белгісіздіктің болуы танылса, қоршаған ортаға әсерді бағалау жүргізу міндетті деп танылады.

31. Қоршаған ортаға әсерді бағалау процесінде көзделіп отырған қызметтің қоршаған ортаға ықтимал елеулі әсерін зерделеу және сипаттау ықтимал әсерлер туралы есепті дайындауды қамтиды. Ықтимал әсерлер туралы есептің мазмұны осы Нұсқаулыққа 2-қосымшаға сәйкес қамту саласын айқындау туралы қорытындының мазмұнын ескере отырып, ықтимал әсерлер туралы есепке енгізуге жататын ақпаратты қамтиды.

Ескерту. 31-тармақ жаңа редакцияда - ҚР Экология, геология және табиғи ресурстар министрінің 26.10.2021 № 424 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

32. Қоршаған ортаға әсерді бағалау процесінде көзделіп отырған қызметтің қоршаған ортаға ықтимал елеулі әсерін бағалау мыналарды қамтиды:

1) Кодекстің 73-бабының 19-тармағында көзделген жағдайда, қоғамдық тыңдаулар барысында, сондай-ақ сараптама комиссиясының есеп жобасын қарауы кезінде көзделіп отырған қызметтің қоршаған ортаға ықтимал әсері туралы есеп жобасын талқылау;

2) қоршаған ортаны қорғау саласындағы уәкілетті органның қоршаған ортаға әсерді бағалау нәтижелері бойынша қорытынды шығаруы;

3) бастамашының белгіленіп отырған қызметті іске асыру кезінде жобадан кейінгі талдау жүргізуі.

33. Оңайлатылған тәртіп бойынша экологиялық бағалау шеңберінде көзделіп отырған қызметтің ықтимал елеулі әсерлерін анықтау мыналарды қамтиды:

1) бастапқы ақпаратты жинау, көзделіп отырған қызметтің қоршаған ортаға ықтимал әсерлерін бөліп көрсету және әсерлердің маңыздылығын алдын ала бағалау;

2) I және II санаттағы объектілер үшін эмиссиялар нормативтерін әзірлеу үшін қажетті ақпарат жинау;

3) көзделіп отырған қызмет бойынша жобалау құжаттамасының құрамында және қоршаған ортаға әсер ету туралы декларацияны дайындау кезінде "Қоршаған ортаны қорғау" бөлімін әзірлеу үшін қажетті ақпаратты жинау болып табылады.

34. Оңайлатылған тәртіп бойынша экологиялық бағалау шеңберінде көзделіп отырған қызметтің қоршаған ортаға ықтимал елеулі әсерлерін зерделеу мен сипаттау қосымша зерттеулер жүргізуді (қажет болған кезде) және алынған ақпаратты "Қоршаған ортаны қорғау" бөліміне немесе эмиссиялар нормативтерінің жобасына енгізуді қамтиды. "Қоршаған ортаны қорғау" бөлімінің мазмұны осы Нұсқаулыққа 3-қосымшаға сәйкес көзделіп отырған қызметтің жобалау құжаттамасының құрамында қоршаған ортаны қорғау бөліміне енгізілуге жататын ақпаратты қамтиды.

Ескерту. 34-тармақ жаңа редакцияда - ҚР Экология, геология және табиғи ресурстар министрінің 26.10.2021 № 424 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

35. Оңайлатылған тәртіп бойынша экологиялық бағалау шеңберінде көзделіп отырған қызметтің қоршаған ортаға ықтимал елеулі әсерін бағалау қоршаған ортаға әсер етумен байланысты көзделіп отырған немесе жүзеге асырылатын қызметтің сандық параметрлерін айқындауды, оның ішінде эмиссиялар нормативтерінің есептерін орындауды және белгіленіп отырған немесе жүзеге асырылып жатқан қызметтің экологиялық талаптарға сәйкестігін тексеруді қамтиды.

36. Қоршаған ортаға ықтимал елеулі трансшекаралық әсерлерді анықтау құжатты немесе көзделіп отырған қызметті іске асырудың қоршаған ортаға ықтимал трансшекаралық әсерлері туралы ақпаратты бастапқы жинауды, оны алдын ала бағалауды және алынған ақпаратты Кодекстің 55-бабының 6-тармағында көзделген құжаттарға немесе көзделіп отырған қызмет туралы өтінішке енгізуді қамтиды.

37. Құжатты немесе көзделіп отырған қызметті қоршаған ортаға іске асырудың қоршаған ортаға ықтимал елеулі трансшекаралық әсерін зерделеу және сипаттау сатысын жүргізу кезінде стратегиялық экологиялық бағалау жөніндегі есепті және қозғалатын Тараптың мүдделі жұртшылығы мен мүдделі мемлекеттік органдарының ескертулері мен ұсыныстарын ескере отырып, ықтимал әсерлер туралы есепті жасау кезінде зерттеулер жүргізуді және осындай әсерлер туралы егжей-тегжейлі ақпарат жинауды қамтиды.

38. Құжатты іске асырудың немесе көзделіп отырған қызметтің қоршаған ортаға ықтимал елеулі трансшекаралық әсерлерін бағалау сатысын жүргізу кезінде қоршаған ортаға елеулі трансшекаралық әсерлер туралы ақпаратты қамтиды:

стратегиялық экологиялық бағалау, құжат жобасының қоғамдық тыңдаулары, құжатты бекіту, құжаттың қоршаған ортаға елеулі әсеріне мониторинг жүргізу жөніндегі есептің сапасын бағалау;

сараптама комиссиясының есеп жобасын қарауы (Кодекстің 73-бабының 19-тармағында көзделген жағдайда), қоршаған ортаға әсерді бағалау нәтижелері бойынша қорытынды жасауы, қызметті іске асыру кезінде іс жүзіндегі әсерлерге жобадан кейінгі талдау жүргізуі туралы жоба бойынша қоғамдық тыңдаулар өткізеді.

Экологиялық бағалауды ұйымдастыру және өткізу жөніндегі нұсқаулыққа

1-қосымша

Ескерту. Қосымшаның оң жақ жоғарғы бұрышы жаңа редакцияда - ҚР Экология, геология және табиғи ресурстар министрінің 26.10.2021 № 424 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

Өтінішке қол қойылған күн

Өтінішке қол қою орны

Көзделіп отырған қызмет туралы өтініш (нысан)

Белгіленген қызметтің бастамашысы туралы мәліметтер:

1. жеке тұлға үшін: тегі, аты, әкесінің аты (егер ол жеке басты куәландыратын құжатта көрсетілсе), тұрғылықты жерінің мекенжайы, жеке сәйкестендіру нөмірі, телефоны, электрондық поштасының мекенжайы;

2. заңды тұлға үшін: атауы, орналасқан жерінің мекенжайы, бизнес-сәйкестендіру нөмірі, бірінші басшы туралы деректер, телефоны, электрондық поштасының мекенжайы.

3. Көзделіп отырған қызмет түрлерінің жалпы сипаттамасы және оларды Кодекске 1-қосымшаға сәйкес жіктеу.

4. Қызмет түрлеріне елеулі өзгерістер енгізу кезінде:

бұрын қоршаған ортаға әсерді бағалау жүргізілген объектілердің қызмет түрлеріне және (немесе) қызметіне елеулі өзгерістердің сипаттамасы (Кодекстің 65-бабы 1-тармағының 3) тармақшасы);

өздеріне қатысты бұрын көзделіп отырған қызметтің әсер ету скринингінің нәтижелері туралы қорытынды берілген объектілердің қызмет түрлеріне және (немесе) қызметіне қоршаған ортаға әсер етуге бағалау жүргізу қажеттілігінің жоқтығы туралы қорытындымен елеулі өзгерістердің сипаттамасы (Кодекстің 65-бабы 1-тармағының 4) тармақшасы).

5. Көзделген қызметті жүзеге асырудың болжамды орны туралы мәліметтер, орынды таңдаудың негіздемесі және басқа орындарды таңдау мүмкіндіктері.

6. Объектінің қуатын (өнімділігін), оның болжамды мөлшерін, өнімнің сипаттамасын қоса алғанда, көзделіп отырған қызметтің жалпы болжамды техникалық сипаттамалары.

7. Көзделіп отырған қызмет үшін болжанатын техникалық және технологиялық шешімдердің қысқаша сипаттамасы.

8. Белгіленген қызметті іске асыруды бастаудың және оның аяқталуының болжамды мерзімдері.

9. Қызметті жүзеге асыру үшін қажетті ресурстар түрлерін, оның ішінде су ресурстарын, жер ресурстарын, топырақты, пайдалы қазбаларды, өсімдіктерді, шикізатты, энергияны олардың болжамды сандық және сапалық сипаттамаларын көрсете отырып сипаттау.

10. Көзделіп отырған қызметті жүзеге асыру нәтижесінде пайда болуы мүмкін қоршаған ортаға эмиссиялардың және қалдықтардың болжамды түрлерінің, көлемінің және сапалық сипаттамаларының сипаттамасы.

11. Көзделіп отырған қызметті жүзеге асыру үшін болуы мүмкін рұқсаттардың және осындай рұқсаттарды беру құзыретіне кіретін мемлекеттік органдардың тізбесі.

12. Көзделіп отырған қызметтің мақсаттарына қол жеткізудің ықтимал баламаларының және оны жүзеге асыру нұсқаларының сипаттамасы (баламалы техникалық және технологиялық шешімдерді және объектінің орналасқан жерін пайдалануды қоса алғанда).

13. Көзделіп отырған қызметті жүзеге асыру нәтижесінде қоршаған ортаға теріс және оң әсер етудің ықтимал нысандарының сипаттамасы, олардың ықтималдығы, ұзақтығы, жиілігі және қайтымдылығы ескеріле отырып, олардың сипаты мен күтілетін ауқымы.

14. Қоршаған ортаға трансшекаралық әсер етудің ықтимал нысандарының сипаттамасы, олардың ықтималдығы, ұзақтығы, жиілігі мен қайтымдылығын ескере отырып, олардың сипаты мен күтілетін ауқымы.

15. Белгіленген қызметті жүзеге асыру көзделетін аумақтағы және (немесе) акваториядағы қоршаған орта компоненттерінің ағымдағы жай-күйінің қысқаша

сипаттамасы, сондай-ақ егер бастамашыда осындай болса, фондық зерттеулердің нәтижелері.

16. Қоршаған ортаға қолайсыз әсер етудің ықтимал нысандарының алдын алу, болдырмау және азайту жөніндегі, сондай-ақ оның салдарын жою жөніндегі ұсынылатын шаралар.

Белгіленген қызмет бастамашысының басшысы (өзге уәкілетті адам):

_____

қолы, тегі, аты, әкесінің аты (бар болса)

Қосымшалар (өтініште көрсетілген мәліметтерді растайтын құжаттар):

_____

Экологиялық бағалауды
ұйымдастыру және өткізу
жөніндегі Нұсқаулыққа
2-қосымша

Қамту саласын айқындау туралы қорытындының мазмұнын ескере отырып, ықтимал әсерлер туралы есепке енгізуге жататын ақпарат

Ескерту. Нұсқаулық 2-қосымшамен толықтырылды - ҚР Экология, геология және табиғи ресурстар министрінің 26.10.2021 № 424 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

1. Оған қатысты есеп жасалған белгіленіп отырған қызметтің сипаттамасы:

1) көзделіп отырған қызметті жүзеге асырудың болжамды орнының сипаттамасы, оның векторлық файлдары бар геоақпараттық жүйеге сәйкес айқындалған координаттары;

2) есепті жасау кезінде көзделіп отырған қызметті жүзеге асырудың болжамды орнындағы және оның айналасындағы қоршаған ортаның жай-күйін сипаттау (базалық сценарий);

3) көзделіп отырған қызметтің басталуынан бас тартқан жағдайда болуы мүмкін қоршаған ортаның мынадай шарттарды сақтай отырып орындалған өзгерістерінің сипаттамасы:

көзделіп отырған қызмет қамту саласын айқындау кезінде және ықтимал әсерлер туралы есепті дайындау кезінде анықталған қоршаған ортаны қорғаудың барлық объектілері мен антропогендік объектілердің жай-күйіндегі өзгерістерді қамту;

қоршаған орта жай-күйінің өзгерістері туралы анық ақпараттың толықтығы мен егжей-тегжейлі деңгейі зерттеуге арналған шығындар кезінде қол жеткізілетін деңгейден төмен болмауға, одан түсетін пайдадан аспауға тиіс;

көзделіп отырған және жүзеге асырылатын қызметтің барлық түрлерінің қозғалатын аумағына елеулі әсер ету нәтижесінде болуы мүмкін өзгерістерді қамту;

4) белгіленіп отырған қызметті жүзеге асыру үшін қажетті объектілерді салу және пайдалану барысында жердің санаты және жерді пайдалану мақсаттары туралы ақпарат ;

5) белгіленген қызметті жүзеге асыру үшін қажетті объектілердің қуаты, көлемі (алып жатқан жердің ауданы, биіктігі), қоршаған ортаға әсер ететін басқа да физикалық және техникалық сипаттамаларын қоса алғанда, көрсеткіштері туралы ақпарат; өндірістік процесс туралы, оның ішінде кәсіпорынның күтілетін өнімділігі, оның энергияға, табиғи ресурстарға, шикізат пен материалдарға қажеттілігі туралы мәліметтер;

6) Кодекске сәйкес кешенді экологиялық рұқсаттың болуын талап ететін объектілер үшін-қолданылуы жоспарланып отырған ең озық қолжетімді технологиялардың сипаттамасы;

7) егер бұл жұмыстар белгіленіп отырған қызметті іске асыру мақсаттары үшін қажет болса, бұрыннан бар үйлерді, құрылыстарды, ғимараттарды, жабдықтарды және оларды орындау тәсілдерін кейіннен кәдеге жарату жөніндегі жұмыстардың сипаттамасын;

8) суға, атмосфералық ауаға, топыраққа, жер қойнауына әсер етуді, сондай-ақ дірілге, шуылға, электромагниттік, жылу және радиациялық әсерді қоса алғанда, қаралатын қызметті жүзеге асыру үшін объектілерді салуға және пайдалануға байланысты қоршаған ортаға күтілетін түрлер, сипаттамалар және эмиссиялар саны, қоршаған ортаға өзге де зиянды антропогендік әсерлер туралы ақпаратты;

9) көзделіп отырған қызмет шеңберінде объектілерді салу және пайдалану барысында түзілетін қалдықтардың, оның ішінде бұрыннан бар үйлерді, құрылыстарды , ғимараттарды, жабдықтарды кейіннен кәдеге жаратуды жүзеге асыру нәтижесінде түзілетін қалдықтардың күтілетін түрлері, сипаттамалары мен саны туралы ақпарат қамтылуға тиіс.

2. Халықтың санын, олардың сипаттамалары мен қоршаған ортаға көшіру қабілетін ескере отырып, көзделіп отырған қызметтің қоршаған ортаға шығарындылар, төгінділер және өзге де теріс әсерлері анықталуы мүмкін учаскелерді көрсете отырып, қозғалатын аумақтың сипаттамасы; табиғи ресурстарды алу және қалдықтарды көму учаскелері;

3. Көзделіп отырған қызметтің бастамашысы қолдану үшін таңдаған нұсқаны қоса алғанда, оның ерекшеліктері мен қоршаған ортаға ықтимал әсерін ескере отырып, көзделіп отырған қызметті жүзеге асырудың ықтимал нұсқаларын сипаттау, оны таңдауды негіздеу, басқа да ықтимал ұтымды нұсқаларды, оның ішінде адамдардың өмірін және (немесе) денсаулығын, қоршаған ортаны қорғау тұрғысынан неғұрлым қолайлы ұтымды нұсқаны сипаттау.

4. Жоспарланған қызметті жүзеге асыру нұсқаларына мыналар жатады:

1) Қызметті немесе оның жекелеген кезеңдерін (объектіні салуды, пайдалануды, объектіні кейіннен кәдеге жаратуды, жекелеген жұмыстарды орындауды бастау немесе жүзеге асыру) жүзеге асырудың әртүрлі мерзімдері);

2) бір мақсатқа жету үшін орындалатын әр түрлі жұмыс түрлері;

3) жұмыстардың әртүрлі реттілігі;

4) бір мақсатқа жету үшін қолданылатын әртүрлі технологиялар, машиналар, жабдықтар, материалдар;

5) объектіні жоспарлаудың әртүрлі тәсілдері (жер учаскесінде ғимараттар мен құрылыстарды, нақты жұмыстарды орындау орындарын орналастыруды қоса алғанда);

6) объектіні пайдаланудың әртүрлі шарттары (қоршаған ортаға теріс антропогендік әсер етуге әкеп соғатын жұмыстарды орындау кестелерін қоса алғанда);

7) объектіге қол жеткізудің әртүрлі шарттары (объектіге қол жеткізу үшін пайдаланылатын көлік түрлерін қоса алғанда);

8) қоршаған ортаға антропогендік әсердің сипаты мен ауқымына әсер ететін, көзделіп отырған қызметтің өзге де сипаттамаларына жататын әртүрлі нұсқалар қамтылуға тиіс.

5. Белгіленген қызметті жүзеге асырудың ықтимал ұтымды нұсқасы деп келесі шарттар бірге сақталатын жоспарланған қызметті жүзеге асыру нұсқасы түсініледі:

1) осы нұсқаны қолданудың мүмкін болмауына әкеп соғатын, оның ішінде көзделіп отырған қызметті жүзеге асыру орнының сипаттамасынан және оны жүзеге асырудың басқа да жағдайларынан туындаған мән-жайлардың болмауы;

2) белгіленіп отырған қызмет осы нұсқа бойынша жүзеге асырылған жағдайда оның барлық кезеңдерінің Қазақстан Республикасының, оның ішінде қоршаған ортаны қорғау саласындағы заңнамасына сәйкес келуі;

3) көзделіп отырған қызметті жүзеге асыру үшін қажетті объектінің мақсаттары мен нақты сипаттамаларына сәйкес келуі;

4) осы нұсқа бойынша көзделіп отырған қызметті жүзеге асыруға жұмсалатын шығындардың ақылға қонымды деңгейі;

5) осы нұсқа бойынша көзделіп отырған қызметті жүзеге асыру үшін қажетті ресурстардың қолжетімділігі;

6) осы нұсқа бойынша белгіленген қызметті жүзеге асыру нәтижесінде қозғалатын аумақ халқының құқықтары мен заңды мүдделерінің ықтимал бұзылуының болмауы.

6. Белгіленген қызметтің Елеулі әсеріне ұшырауы мүмкін табиғи ортаның компоненттері мен өзге де объектілер туралы ақпарат:

1) адамдардың өмірі және (немесе) денсаулығы, олардың өмір сүру және қызмет ету жағдайлары;

2) биоалуантүрлілік (оның ішінде өсімдіктер мен жануарлар дүниесі, генетикалық ресурстар, өсімдіктер мен жабайы жануарлардың табиғи ареалдары, жабайы жануарлардың өріс аудару жолдары, экожүйелер);

3) Жер (оның ішінде жерді алып қою), топырақ (оның ішінде органикалық құрамды, эрозияны, тығыздалуды, жұтаңданудың өзге де нысандарын қоса алғанда));

4) су (оның ішінде гидроморфологиялық өзгерістер, судың мөлшері мен сапасы);

5) атмосфералық ауаны (оның ішінде оның сапасының экологиялық нормативтерін, сапаның нысаналы көрсеткіштерін бұзу тәуекелдері, ал олар болмаған кезде – оған әсер етудің шамамен алынған Қауіпсіз деңгейлері) қамтуға тиіс);

6) климаттың өзгеруіне экологиялық және әлеуметтік-экономикалық жүйелердің тұрақтылығы;

7) материалдық активтер, тарихи-мәдени мұра объектілері (оның ішінде сәулет және археологиялық), ландшафттар;

8) көрсетілген объектілердің өзара іс-қимылы.

7. Осы қосымшаның 6-тармағында санамаланған объектілерге көзделіп отырған қызметтің нәтижесінде туындайтын ықтимал елеулі әсерлерінің (тікелей және жанама, кумулятивтік, трансшекаралық, қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді, оң және теріс) сипаттамасы:

1) көзделіп отырған қызметті жүзеге асыруға арналған объектілерді салу және пайдалану, оның ішінде бұрыннан бар объектілерді кейіннен кәдеге жарату жұмыстарын жүргізу қажет болған жағдайларда, оларды салу және пайдалану арқылы жүзеге асырылады;

2) табиғи және генетикалық ресурстарды (оның ішінде жерді, жер қойнауын, топырақты, суды, өсімдіктер мен жануарлар дүниесі объектілерін – осы ресурстардың болуына және олардың орналасқан жеріне, жабайы жануарлардың өріс аудару жолдарына, жаңартылмайтын, тапшы және бірегей табиғи ресурстарды пайдалану қажеттігіне қарай) пайдалану қағидағтарына негізделеді.

8. Эмиссиялардың шекті сандық және сапалық көрсеткіштерін, қоршаған ортаға физикалық әсерді негіздеу.

9. Қалдықтардың түрлері бойынша жинақталуының шекті мөлшерін негіздеу.

10. Қалдықтарды олардың түрлері бойынша көмудің шекті көлемдерін негіздеу, егер мұндай көму көзделген қызмет шеңберінде көзделсе.

11. Белгіленген қызметке және оны жүзеге асырудың болжамды орнына тиісінше тән авариялар мен қауіпті табиғи құбылыстардың туындау ықтималдығын айқындау туралы ақпарат, оларды болғызбау және жою жөніндегі іс-шараларды жүргізу мүмкіндігін ескере отырып, авариялар мен қауіпті табиғи құбылыстардың туындау тәуекелдерімен байланысты қоршаған ортаға ықтимал елеулі зиянды әсерлердің сипаттамасы:

1) белгіленген қызмет барысында авариялар мен инциденттердің ауытқу ықтималдығы;

2) межеленіп отырған қызметті жүзеге асырудың болжамды орнында және оның айналасында дүлей зілзалалардың туындау ықтималдығы;

3) межеленіп отырған қызметті жүзеге асырудың болжамды орнында және оның айналасында авариялар, оқыс оқиғалар, табиғи дүлей зілзалалар нәтижесінде қолайсыз салдарлардың туындау ықтималдығы;

4) инцидент, авария, табиғи құбылыс нәтижесінде туындауы мүмкін барлық қолайсыз салдарлар;

5) қолайсыз салдарлардың болжамды ауқымы;

6) халықты құлақтандыруды және олардың сенімділігін бағалауды қоса алғанда, оқыс оқиғалардың, авариялардың, табиғи дүлей зілзалалардың салдарларын болғызбау жөніндегі шараларды қамтиды;

7) инциденттердің, авариялардың, табиғи дүлей зілзалалардың зардаптарын жою, қоршаған орта, адам өмірі, денсаулығы және қызметі үшін одан әрі теріс салдарларды болғызбау және барынша азайту жоспарлары;

8) авариялар инциденттерінің, олардың салдарларының, сондай-ақ көзделіп отырған қызметтің табиғи дүлей құбылыстармен өзара іс-қимыл жасау салдарларының профилактикасын, мониторингін және бұрын алдын алуды қамтиды.

12. Объектіні салу және пайдалану кезеңдері үшін көзделген, көзделіп отырған қызметтің қоршаған ортаға анықталған елеулі әсерлерін, оның ішінде қалдықтарды басқару жөніндегі ұсынылатын іс – шараларды болдырмау, қысқарту, жұмсарту жөніндегі шаралардың сипаттамасы, сондай-ақ ықтимал елеулі әсерлерді бағалауда белгісіздік болған кезде-әсер ету мониторингі бойынша ұсынылатын шаралар (ықтимал әсерлер туралы есепте келтірілген ақпаратпен салыстырғанда, көзделіп отырған қызметті іске асырғаннан кейінгі нақты әсерлерге жобадан кейінгі талдау жүргізу қажеттілігін қоса алғанда).

13. Кодекстің 240-бабының 2-тармағы және 241-бабының 2-тармағымен көрсетілген биоәртүрлілікті жоғалтуды сақтау және оның орнын толтыру жөніндегі іс-шаралар.

14. Қоршаған ортаға мүмкін болатын қайтымсыз әсерлерді бағалау және осындай әсер етуге әкеп соғатын операцияларды орындау қажеттілігін негіздеу, оның ішінде экологиялық, мәдени, экономикалық және әлеуметтік мәнмәтіндерде қайтымсыз әсер етуден болатын шығындарды және осы шығындарға әкеп соғатын операциялардан түсетін пайданы салыстырмалы талдау.

15. Жобадан кейінгі талдаудың мақсаттары, ауқымы мен мерзімдері, оның мазмұнына қойылатын талаптар, жобадан кейінгі талдау туралы есептерді уәкілетті органға ұсыну мерзімдері.

16. Көзделіп отырған қызметті жүзеге асырудың бастапқы кезеңінде айқындалған, оны тоқтату жағдайларына қоршаған ортаны қалпына келтіру тәсілдері мен шаралары.

17. Қоршаған ортаға әсерді бағалаудың қамту саласын айқындау туралы қорытындыда көрсетілген өзге де талаптардың сақталуын қамтамасыз етуге бағытталған шаралардың сипаттамасы.

18. Зерттеу жүргізу кезінде туындаған және техникалық мүмкіндіктердің жоқтығымен және қазіргі ғылыми білімнің жеткіліксіз деңгейімен байланысты қиындықтарды сипаттау.

19. Қоршаған ортаға әсерді бағалауға оның қатысуына байланысты мүдделі жұртшылықты хабардар ету мақсатында осы қосымшаның 1 – 17-тармақтарында көрсетілген ақпаратты жинақтай отырып, қысқаша техникалық емес түйіндеме.

20. Қысқаша техникалық емес түйіндеме мыналарды қамтиды:

1) көзделіп отырған қызметті жүзеге асырудың болжамды орнының сипаттамасы, оның шекаралары бейнеленген жоспар;

2) халқының санын, көзделіп отырған қызметтің қоршаған ортаға шығарындылар, төгінділер және өзге де теріс әсерлері анықталуы мүмкін учаскелерді, олардың сипаттамалары мен қоршаған ортаға көшіру қабілетін ескере отырып, қозғалатын аумақтың сипаттамасын; табиғи ресурстарды алу және қалдықтарды көму учаскелерін көрсете отырып, оларды сипаттау;

3) көзделіп отырған қызметтің бастамашысы туралы мәліметтер, оның байланыс деректері;

4) көзделіп отырған қызметтің қысқаша сипаттамасы:

қызмет түрі;

оны жүзеге асыру үшін қажетті объект, оның қуаты, габариттері (алып жатқан жердің ауданы, биіктігі), өнімділігі, қоршаған ортаға әсер етуге әсер ететін басқа да физикалық және техникалық сипаттамалары;

өндірістік процесс туралы, оның ішінде кәсіпорынның күтілетін өнімділігі, оның энергияға, табиғи ресурстарға, шикізат пен материалдарға қажеттілігі туралы мәліметтер;

көзделіп отырған қызметті жүзеге асыру үшін қажетті жер учаскесінің шамамен алынған алаңы;

жоспарланған қызметті жүзеге асырудың мүмкін болатын ұтымды нұсқаларының қысқаша сипаттамасы және таңдалған нұсқаның негіздемесі;

5) мынадай табиғи құрауыштарға және өзге де объектілерге әсерді қоса алғанда, көзделіп отырған қызметтің қоршаған ортаға елеулі әсерінің қысқаша сипаттамасы:

адамдардың өмірі және (немесе) денсаулығы, олардың өмір сүру және қызмет ету жағдайлары;

биоәртүрлілік (оның ішінде өсімдіктер мен жануарлар әлемі, генетикалық ресурстар, өсімдіктер мен жабайы жануарлардың табиғи ареалдары, жабайы жануарлардың қоныс аудару жолдары, экожүйелер);

жер (оның ішінде жерді алып қою), топырақ (оның ішінде органикалық құрамды, эрозияны, тығыздалуды, тозудың өзге де нысандарын қоса алғанда);

су (оның ішінде гидроморфологиялық өзгерістер, судың мөлшері мен сапасы);

атмосфералық ауа;

климаттың өзгеруіне экологиялық және әлеуметтік-экономикалық жүйелердің тұрақтылығы;

материалдық активтер, тарихи-мәдени мұра объектілері (оның ішінде сәулет және археологиялық), ландшафттар;

көрсетілген объектілердің өзара іс-қимылы.

б) эмиссиялардың шекті сандық және сапалық көрсеткіштері, қоршаған ортаға физикалық әсер етулер, қалдықтардың жинақталуының шекті саны, сондай-ақ егер ол белгіленген қызмет шеңберінде жоспарланса, оларды көму туралы ақпарат.

7) ақпарат:

белгіленген қызметке және оны жүзеге асырудың болжамды орнына тиісінше тән авариялар мен қауіпті табиғи құбылыстардың туындау ықтималдығы туралы;

авариялар мен қауіпті табиғи құбылыстардың туындау тәуекелдерімен байланысты қоршаған ортаға ықтимал елеулі зиянды әсерлер туралы;

халықты хабардар етуді қоса алғанда, авариялар мен қауіпті табиғи құбылыстарды болғызбау және олардың зардаптарын жою жөніндегі шаралар туралы;

8) қысқаша сипаттамасы:

көзделіп отырған қызметтің қоршаған ортаға анықталған елеулі әсерін болғызбау, қысқарту, жұмсарту жөніндегі шаралар;

егер көзделіп отырған қызмет осындай шығындарға әкеп соғуы мүмкін болса, биоәртүрліліктің ысырабын өтеу жөніндегі шаралар;

көзделіп отырған қызметтің қоршаған ортаға ықтимал қайтымсыз әсерлері және бастамашының осындай әсерлерге әкеп соғатын операцияларды орындау туралы шешім қабылдаған себептері;

көзделіп отырған қызмет тоқтатылған жағдайларда қоршаған ортаны қалпына келтіру тәсілдері мен шаралары;

9) қоршаған ортаға әсерді бағалауды орындау барысында алынған ақпарат көздерінің тізімі.

21. Бастамашының шешімі бойынша қысқаша техникалық емес түйіндемеге қоғамның көзделіп отырған қызметтің оның құқықтары мен заңды мүдделеріне әсерін толық және дәл түсінуіне ықпал ететін көзделіп отырған қызмет туралы өзге де ақпарат қосымша енгізілуі мүмкін.

22. Қысқаша техникалық емес түйіндемеге енгізілген ақпарат арнайы білімді қолданбай түсінікті болуы керек.

Экологиялық бағалауды
ұйымдастыру және өткізу
жөніндегі Нұсқаулыққа
3-қосымша

Көзделіп отырған қызметтің жобалау құжаттамасының құрамындағы "Қоршаған ортаны қорғау" бөлімінің мазмұны

Ескерту. Нұсқаулық 3-қосымшамен толықтырылды - ҚР Экология, геология және табиғи ресурстар министрінің 26.10.2021 № 424 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

1. Атмосфералық ауаның жай-күйіне әсерді бағалау:

1) көзделіп отырған қызметтің қоршаған ортаға әсерін бағалау үшін қажетті климаттық жағдайлардың сипаттамасы;

2) ауа ортасының қазіргі жай – күйінің сипаттамасы (атмосфералық ауада шығарылатын ластаушы заттардың экологиялық сапа нормативтерімен немесе атмосфералық ауа сапасының нысаналы көрсеткіштерімен салыстырғанда олардың нақты шоғырлануын, ал олар бекітілгенге дейін-заттай өлшеулердің қолда бар материалдары бойынша гигиеналық нормативтерді көрсете отырып тізбесі);

3) есептік химиялық ластану көздері мен масштабтары: жобада көзделген жабдықты барынша жүктеу кезінде, сондай-ақ ықтимал дүркін және авариялық шығарындылар кезінде. Атмосфералық ауаның күтілетін ластануының есептеулері қолданыстағы, салынып жатқан және салынуы белгіленген кәсіпорындар (объектілер) мен қолданыстағы фондық ластануды ескере отырып жүргізіледі;

4) қалдығы аз және қалдықсыз технологияларды енгізу, сондай-ақ атмосфералық ауа сапасының экологиялық нормативтерін немесе оның сапасының нысаналы көрсеткіштерін, ал олар бекітілгенге дейін-гигиеналық нормативтерді белгіленіп отырған қызметтің әсері саласында сақтауды қамтамасыз ететін, алдыңғы қатарлы әлемдік тәжірибеге сәйкес деңгейде атмосфералық ауаға шығарындыларды болдырмау (азайту) жөніндегі арнайы іс-шаралар болып табылады;

5) Қазақстан Республикасы Экология, геология және табиғи ресурстар министрінің 2021 жылғы 10 наурыздағы № 63 бұйрығымен бекітілген Қоршаған ортаға эмиссиялар нормативтерін айқындау әдістемесіне сәйкес (мемлекеттік құқықтық актілер Реестрінде № 22317 болып тіркелді) (бұдан әрі - Әдістеме), I және II санаттағы объектілер үшін ластаушы заттар шығарындыларының жол берілетін нормативтерін айқындау;

6) III санаттағы объектілер үшін қоршаған ортаға әсер ету туралы декларацияға енгізілуге жататын ластаушы заттардың түрлері және олардың атмосфераға шығарындыларының мөлшерін айқындау туралы мәліметтер;

7) ластану салдарын бағалау және теріс әсерді төмендету жөніндегі іс-шаралар;

8) атмосфералық ауаның жай-күйіне мониторинг пен бақылауды ұйымдастыру жөніндегі ұсыныстар қамтылады;

9) атмосфералық ауа сапасының экологиялық нормативтерінің немесе оның сапасының нысаналы көрсеткіштерінің сақталуын, ал олар бекітілгенге дейін – гигиеналық нормативтердің сақталуын қамтамасыз ететін ерекше қолайсыз метеорологиялық жағдайлар кезеңінде шығарындыларды реттеу жөніндегі іс-шараларды әзірлеу;

2. Судың жай-күйіне әсерді бағалау:

1) құрылыс және пайдалану кезеңінде белгіленіп отырған қызмет үшін су ресурстарына қажеттілік, пайдаланылатын судың сапасына қойылатын талаптар;

2) сумен жабдықтау көзінің сипаттамасы, оны шаруашылықта пайдалану, су жинағыштың орналасқан жері, оның сипаттамасы;

3) су тұтыну және су бұру жүйесінің экологиялық тиімділігінің негізгі көрсеткіші ретінде алынатын таза судың жыл сайынғы көлемінің серпінін міндетті түрде көрсете отырып, объектінің су балансы;

4) жер үсті сулары:

аумақтың гидрографиялық сипаттамасы;

көзделіп отырған қызметке ықтимал әсер ететін су объектілерінің сипаттамасы (барынша жақын бақылау тұстамаларының деректерін пайдалана отырып));

гидрологиялық, гидрохимиялық, мұздық, термикалық, су ағынының жылдамдық режимдері, тасу режимдері, қауіпті құбылыстар - тасқын су басулар, кептелістер, шуганың болуы, қуғындау құбылыстары;

ағынды қосымша реттеусіз, табиғи режимде жер үсті көзінен судың нормативтік негізделген мөлшерін алу мүмкіндігін бағалау;

ауыз сумен жабдықтау көздерін санитарлық қорғау аймақтарын ұйымдастыру қажеттілігі мен тәртібі;

ағызылатын сарқынды сулардың саны мен сипаттамасы (ағызу орнын, шығарудың конструктивтік ерекшеліктерін, ластаушы заттардың тізбесін және олардың шоғырлануын көрсете отырып);

айналым жүйелерін енгізу, сарқынды суларды қайта пайдалану мүмкіндігін барынша негіздеу, тазарту құрылыстарының тұнбаларын кәдеге жарату тәсілдері;

құрамына кіруі тиіс шекті жол берілетін төгінділердің нормативтеріне қол жеткізу жөніндегі ұсыныстар:

су айдынының ықтимал термиялық ластануын және экожүйеге су алу әсерінің салдарын қоса алғанда, көзделіп отырған объектінің оны салу және пайдалану процесінде су ортасына әсерін бағалау;

құрылыстарды, көпірлерді, су бөгеттерін салуға байланысты арна процестерінің өзгеруін бағалау және жағымсыз салдарларды анықтау;

су қорғау іс-шаралары, олардың тиімділігі, құны және іске асыру кезектілігі;

жер үсті суларының экологиялық мониторингін ұйымдастыру;

5) жерасты сулары:

ауданды сипаттаудың гидрогеологиялық параметрлері, барланған жер асты сулары кен орындарының болуы және сипаттамасы;

пайдаланылатын су тұтқыш жиектің қазіргі жай-күйінің сипаттамасы (химиялық құрамы, пайдалану қорлары, қорғалуы), оны қауіпсіз пайдалану үшін жағдайларды қамтамасыз ету, су тартқыштарды санитарлық қорғау аймақтарын ұйымдастыру қажеттілігі;

Құрылыс және пайдалану кезеңінде объектінің жер асты суларының сапасына әсерін бағалау, олардың ластану ықтималдығы;

жер асты суларының ықтимал ластануы мен сарқылуының салдарларын талдау;

жер асты суларын ластанудан және сарқылудан қорғау жөніндегі іс-шаралардың негіздемесі;

жерасты суларының экологиялық мониторингі бағдарламасы;

6) Әдістемеге сәйкес I және II санаттағы объектілер үшін ластаушы заттардың жол берілетін төгінділерінің нормативтерін айқындау;

7) III санаттағы объектілер үшін қоршаған ортаға әсер ету туралы декларацияға енгізілуге жататын ластаушы заттардың түрлері және олардың қоршаған ортаға төгінділерінің санын айқындау туралы мәліметтер қамтылуға тиіс.

3. Жер қойнауына әсерді бағалау:

1) белгіленген объектінің әсер ету аймағында минералдық және шикізат ресурстарының болуы (қорлар мен сапа);

2) құрылыс және пайдалану кезеңінде объектінің минералдық және шикізат ресурстарына қажеттілігі (түрлері, көлемдері, алу көздері);

3) минералдық және шикізат ресурстарын өндірудің қоршаған ортаның әртүрлі компоненттеріне және табиғи ресурстарға әсерін болжау;

4) су режимін реттеу және бұзылған аумақтарды пайдалану жөніндегі табиғат қорғау іс-шараларының негіздемесі қамтылуға тиіс;

5) жер қойнауын пайдалану, пайдалы қазбаларды өндіру және қайта өңдеу жөніндегі операцияларды жүргізу кезінде мынадай материалдар ұсынылуға тиіс:

пайдаланылатын кен орындарының сипаттамасы (пайдалы қазбалар қорлары жөніндегі мемлекеттік комиссия бекіткен пайдалы қазбалар қорлары, олардың геологиялық ерекшеліктері және басқалары);

зиянды компоненттерді алу және сату мүмкіндігін растайтын материалдар, ал неғұрлым уыттылар үшін-оларды көму тәсілі;

пайдалы қазбалар мен аршылған жыныстардың радиациялық сипаттамасы (әсіресе рекультивациялау үшін және құрылыс материалдарын өндіруде пайдаланылатын);

көзделіп отырған құрылыс объектілерін пайдалану процесінде тау жыныстары мен жерасты суларының жай-күйін зерделеу, бақылау және бағалау үшін ұнғымалардың режимдік желісінің құрамы мен орналасуы жөніндегі ұсынымдар;

көршілес учаскелерде және оларды өндіру ауданында (суландыру, ауа-райының, тотығудың, тұтанудың және т. б. нәтижесінде) жер асты қазбалары қорларының төмендеуін болдырмайтын жер қойнауынан пайдалы қазбаларды барынша ықтимал алу жөніндегі ұсыныстар);

мамандандырылған ғылыми-зерттеу ұйымының қорытындысын ұсына отырып, өндірістің зиянды заттары мен қалдықтарын жер қойнауына көму мүмкіндігін бағалау.

4. Өндіріс және тұтыну қалдықтарының қоршаған ортаға әсерін бағалау:

1) қалдықтардың пайда болу түрлері мен көлемдері;

2) аумақты өндіріс және тұтыну қалдықтарымен ластау ерекшеліктері (қалдықтардың қауіпті қасиеттері және физикалық жай-күйі);

3) қалдықтарды басқару: жинақтау, жинау, тасымалдау, қалпына келтіру (қалдықтарды қайта пайдалануға, қайта өңдеуге, кәдеге жаратуға дайындау) немесе жою (көму, жою), сондай-ақ қосалқы операциялар: сұрыптау, өңдеу, залалсыздандыру) жөніндегі ұсынымдар; көрсетілген операцияларды орындау жөніндегі технологиялар;

4) қоршаған ортаға әсер ету туралы декларацияға енгізілуге жататын, пайда болатын, жинақталатын және қалдықтарды басқару жөніндегі мамандандырылған ұйымдарға берілетін өндіріс және тұтыну қалдықтарының түрлері мен саны көрсетіледі

5. Қоршаған ортаға физикалық әсерді бағалау:

1) ықтимал жылу, электромагниттік, шу, әсер ету және басқа да әсер ету түрлерін, сондай-ақ олардың салдарын бағалау;

2) жұмыс ауданындағы радиациялық жағдайдың сипаттамасы, радиациялық ластанудың табиғи және техногендік көздерін анықтау.

6. Жер ресурстары мен топыраққа әсерді бағалау:

1) жер пайдаланудың жай-күйі мен шарттары, меншік түріне сәйкес объектіні және іргелес шаруашылықтарды орналастыру үшін белгіленетін аумақтың жер балансы, жерге орналастыруда ұсынылатын өзгерістер, ауыл шаруашылығы өндірісінің ысырабын және жер учаскелерінің меншік иелері мен жер пайдаланушылардың объектіні құру және пайдалану кезінде өтелуге жататын залалдарын есептеу;

2) жоспарланатын объектінің әсер ету аймағындағы топырақ жамылғысының қазіргі жай-күйінің сипаттамасы (бонитет балдары бар топырақ картасы, судың физикалық, химиялық қасиеттері, ластануы, бұзылуы, эрозиясы, дефляциясы, құнарлылығы және топырақтың механикалық құрамы);

3) топырақ жамылғысына күтілетін әсердің сипаттамасы (механикалық бұзылулар, химиялық ластану), геохимиялық процестердің өзгеруі нәтижесінде объектінің әсер ету аймағындағы топырақ пен топырақ қасиеттерінің өзгеруі, аумақтың бетін қайта жоспарлауға, табиғи процестердің жандануына, өндіріс және тұтыну қалдықтарымен ластануға байланысты рельефтің жаңа нысандарының құрылуы;

4) топырақтың құнарлы қабатын және аршу жыныстарын алу, тасымалдау және сақтау жөніндегі, тікелей қызмет қозғамайтын учаскелерде топырақ қабатын сақтау жөніндегі, бүлінген топырақ қабатын қалпына келтіру және аумақты бастапқы немесе өзге де пайдалануға жарамды күйге келтіру жөніндегі (техникалық және биологиялық қалпына келтіру) ықпал ету аймағындағы жоспарланатын іс-шаралар мен жобалық шешімдер қамтылуға тиіс);

5) топырақтың экологиялық мониторингін ұйымдастыру.

7. Өсімдіктерге әсерін бағалау:

1) объектінің әсер ету аймағындағы өсімдік жамылғысының қазіргі жай-күйі (геоботаникалық карта, флористикалық құрамы, функционалдық мәні, өсімдік қоғамдастықтарының өнімділігі, олардың табиғи серпіні, өрт қауіптілігі, дәрілік, сирек кездесетін, эндемикалық және Қызыл кітапқа енгізілген өсімдік түрлерінің болуы, жасыл екпелердің жай-күйі, өсімдіктердің ластануы және зақымдануы; өсімдіктерге қазіргі заманғы антропогендік әсердің әсерінен болатын сабақтастықтар);

2) объектінің және ілеспе өндірістердің аумақтың өсімдік қоғамдастығына әсер ету сипаттамасы, әсер ету аймағында өсімдіктердің сирек кездесетін, эндемикалық түрлеріне қауіп;

3) өсімдік ресурстарын пайдалану көлемін негіздеу;

4) жоспарланып отырған қызметтің өсімдікке әсер ету аймағын айқындау;

5) өсімдік жамылғысындағы күтілетін өзгерістер (қауымдастықтардың түрлік құрамы, жай-күйі, өнімділігі, генотиптердің бейімділігін бағалау, шаруашылық және функционалдық маңызы, ластануы, зиянкестермен зақымдануы) және осы өзгерістердің халықтың өмірі мен денсаулығы үшін салдары;

6) өсімдіктер қауымдастығын сақтау, олардың жай-күйін жақсарту, флораны сақтау және өсімін молайту жөніндегі ұсынымдар;

7) өсімдік жамылғысының мониторингі үшін ұсыныстар;

8) биоәртүрлікке теріс әсер етудің алдын алу шаралары, оны барынша азайту, биоәртүрліктің жоғалуын бағалауды жұмсарту және оларды өтеу шаралары, сондай-ақ осы шаралардың орындалуы мен олардың тиімділігін бақылау.

8. Жануарлар әлеміне әсерді бағалау:

1) су және жер үсті фаунасының бастапқы жағдайы;

2) сирек кездесетін, жойылып бара жатқан және Қызыл кітапқа енгізілген жануарлар түрлерінің болуы;

3) объектінің түрлік құрамына, фаунаның санына, оның гендік қорына, мекендеу ортасына әсер ету сипаттамасы, объектіні салу және пайдалану процесінде жануарлардың көбею жағдайлары, қоныс аудару жолдары мен шоғырлану орындары, түрлердің бейімділігін бағалау;

4) табиғи қоғамдастықтар, мекендеу ортасы, көбею жағдайлары тұтастығының ықтимал бұзылуы, жануарлардың өріс аудару жолына және шоғырлану орындарына әсер етуі, объектінің әсер ету аймағында олардың түрлік сан алуандығын қысқартуы, осы өзгерістердің салдарын және қоршаған ортаға келтірілген залалды бағалау;

5) биоәртүрлікке теріс әсер етудің алдын алу шаралары, оны барынша азайту, биоәртүрліктің жоғалуын бағалауды жұмсарту және оларды өтеу шаралары, сондай-ақ осы шаралардың орындалуы мен олардың тиімділігін бақылау (соның ішінде шудың деңгейін, қоршаған ортаның ластануын, жағымсыз иістерді, жарықтың әсерін, жануарларға басқа жағымсыз әсерлерді бақылау);

9. Ландшафтарға әсерін бағалау және жағымсыз салдарың алдын алу, азайту, ландшафттарды бұзған жағдайда оларды қалпына келтіру бойынша шаралар.

10. Әлеуметтік-экономикалық ортаға әсерді бағалау:

1) жергілікті халықтың қазіргі әлеуметтік-экономикалық өмір сүру жағдайлары, оның еңбек қызметінің сипаттамасы;

2) құрылыс, пайдалану және жою кезеңінде объектінің еңбек ресурстарымен қамтамасыз етілуі, жергілікті халықтың қатысуы;

3) көзделіп отырған объектінің өңірлік-аумақтық табиғат пайдалануға әсері;

4) объектінің жобалық шешімдерін іске асыру кезінде (объектіні пайдаланудың қалыпты жағдайларында және ықтимал авариялық жағдайларда) жергілікті халық өмірінің әлеуметтік-экономикалық жағдайларының өзгеру болжамы);

5) белгіленген қызмет нәтижесінде аумақтың санитариялық-эпидемиологиялық жай-күйі және оның өзгеру болжамы;

6) көзделіп отырған шаруашылық қызмет процесінде әлеуметтік қатынастарды реттеу жөніндегі ұсыныстар қамтылуға тиіс.

11. Өңірде көзделіп отырған қызметті іске асырудың экологиялық тәуекелін бағалау :

1) табиғи кешендердің құндылығы (функционалдық мәні, ерекше қорғалатын объектілер), бөлінген кешендердің (ландшафттардың) белгіленген қызметтің әсеріне тұрақтылығы;

2) объектіні пайдаланудың қалыпты (авариясыз) режимі кезінде қоршаған ортаға әсер ету салдарын кешенді бағалау болып табылады;

3) авариялық жағдайлардың ықтималдығы (объектінің техникалық деңгейін және қауіпті табиғи құбылыстардың болуын ескере отырып), бұл ретте авариялық жағдайлардың көздері, түрлері, олардың қайталануы, әсер ету аймағы айқындалады;

4) қоршаған ортаға және халыққа авариялық жағдайлар салдарларының болжамы;

5) авариялық жағдайлардың алдын алу және олардың салдарларын жою жөніндегі ұсыныстарды қамтуға тиіс.

Қазақстан Республикасының
Экология, геология және табиғи
ресурстар министрінің
2021 жылғы 30 шілдедегі
№ 280 бұйрығына
қосымша

Қазақстан Республикасы Қоршаған ортаны қорғау министрінің, Қазақстан Республикасы Қоршаған ортаны қорғау министрінің міндетін атқарушының, Қазақстан Республикасы Энергетика министрінің күші жойылды деп танылатын кейбір бұйрықтарының тізбесі

1) "Қоршаған ортаға әсерді бағалау жүргізу жөніндегі нұсқаулықты бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Қоршаған ортаны қорғау министрінің 2007 жылғы 28

маусымдағы № 204-ө бұйрығы (Нормативтік құқықтық кесімдерді мемлекеттік тіркеудің тізіліміне № 4825 болып енгізілді);

2) "Жоспарлау алдындағы, жоспарлау, жобалау алдындағы және жобалау құжаттамасын әзірлеу кезінде көзделіп отырған шаруашылық және өзге де қызметтің қоршаған ортаға әсерін бағалау жүргізу бойынша нұсқаулықты бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Қоршаған ортаны қорғау министрінің 2007 жылғы 28 маусымдағы № 204-ө бұйрығына өзгеріс енгізу туралы" Қазақстан Республикасы Қоршаған ортаны қорғау министрінің 2008 жылғы 20 наурыздағы № 62-ө бұйрығы (Нормативтік құқықтық кесімдерді мемлекеттік тіркеудің тізіліміне № 5181 болып енгізілді);

3) "Жоспарлау алдындағы, жоспарлау жобалау алдындағы және жобалау құжаттамасын әзірлеу кезінде көзделіп отырған шаруашылық және өзге де қызметтің қоршаған ортаға әсеріне бағалау жүргізу жөніндегі нұсқаулықты бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Қоршаған ортаны қорғау министрінің 2007 жылғы 28 маусымдағы № 204-ө бұйрығына толықтыру енгізу туралы" Қазақстан Республикасы Қоршаған ортаны қорғау министрінің 2009 жылғы 3 ақпандағы № 17-ө бұйрығы (Қазақстан Республикасының Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 5577 тіркелді);

4) "Жоспарлау алдындағы, жоспарлау, жобалау алдындағы және жобалау құжаттамасын әзірлеу кезінде көзделіп отырған шаруашылық және өзге де қызметтің қоршаған ортаға әсеріне бағалау жүргізу бойынша Нұсқаулықты бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Қоршаған ортаны қорғау министрінің 2007 жылғы 28 маусымдағы № 204-ө бұйрығына өзгеріс пен толықтырулар енгізу туралы Қазақстан Республикасы Қоршаған ортаны қорғау министрінің міндетін атқарушының 2010 жылғы 26 наурыздағы № 70-ө бұйрығы (Қазақстан Республикасының Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 6166 тіркелді);

5) "Жоспарлау алдындағы, жоспарлау, жобалау алдындағы және жобалау құжаттамасын әзірлеу кезінде көзделіп отырған шаруашылық және өзге де қызметтің қоршаған ортаға әсеріне бағалау жүргізу бойынша Нұсқаулықты бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Қоршаған ортаны қорғау министрінің 2007 жылғы 28 маусымдағы № 204-ө бұйрығына өзгерістер енгізу туралы" Қазақстан Республикасы Қоршаған ортаны қорғау министрінің міндетін атқарушының 2012 жылғы 19 наурыздағы № 72-ө бұйрығы (Қазақстан Республикасының Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 7595 тіркелді);

6) "Жоспарлау алдындағы, жоспарлау, жобалау алдындағы және жобалау құжаттамасын әзірлеу кезінде көзделіп, отырған шаруашылық және өзге де қызметтің қоршаған ортаға әсерін бағалау жүргізу бойынша нұсқаулықты бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Қоршаған ортаны қорғау министрінің 2007 жылғы 28 маусымдағы № 204-ө бұйрығына өзгеріс енгізу туралы Қазақстан Республикасы

Қоршаған ортаны қорғау министрінің 2013 жылғы 24 қыркүйектегі № 289-ө бұйрығы (Қазақстан Республикасының Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8775 тіркелді);

7) "Жоспарлау алдындағы, жоспарлау, жобалау алдындағы және жобалау құжаттамасын әзірлеу кезінде көзделіп отырған шаруашылық және өзге де қызметтің қоршаған ортаға әсеріне бағалау жүргізу бойынша нұсқаулықты бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Қоршаған ортаны қорғау министрінің 2007 жылғы 28 маусымдағы № 204-ө бұйрығына өзгерістер енгізу туралы Қазақстан Республикасы Энергетика министрінің 2016 жылғы 17 маусымдағы № 253 бұйрығы (Қазақстан Республикасының Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 14007 тіркелді).